

Zespół Aspergera

Autor: [Izabela Chojnicka](#)

Zespół Aspergera (ZA, F84.5), podobnie jak autyzm dziecięcy, należy do całościowych zaburzeń rozwojowych (F84) zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD-10. I podobnie jak autyzm charakteryzuje się nieprawidłowościami w obrębie interakcji społecznych, komunikacji oraz wzorców zachowań i zainteresowań. Od autyzmu dziecięcego różni się przede wszystkim brakiem niepełnosprawności intelektualnej i brakiem opóźnienia rozwoju mowy (rozpoczynania używania przez dziecko najpierw słów przed 2 rokiem życia, a później łączenia słów w zwroty przed 3 rokiem życia). Może natomiast wystąpić opóźnienie rozwoju motorycznego i niezgrabność ruchowa. ZA uważa się za jednostkę nie w pełni poprawnie scharakteryzowaną, akcentuje się problemy z kryteriami diagnostycznymi, które wciąż ewoluują wraz z definicją zaburzenia. Bardzo często klinicyści są przez to zagubieni i nieprawidłowo diagnozują dzieci z ZA. W nowym wydaniu [klasyfikacji DSM-5](#) zespół Aspergera, autyzm, dziecięce zaburzenie dezintegracyjne oraz całościowe zaburzenia rozwojowe niezdiagnozowane inaczej będą objęte jedną jednostką diagnostyczną.

Z powodu braku jednego, spójnego systemu diagnozowania osób z zespołem Aspergera, w wielu ośrodkach przyjmuje się, że jeśli u dziecka występują objawy charakterystyczne dla autyzmu lub ZA, **iloraz inteligencji jest na poziomie przeciętnym lub powyżej i nie wystąpiło opóźnienie rozwoju mowy**, można zdiagnozować u niego zespół Aspergera. Jeśli opóźnienie rozwoju mowy wystąpiło (prawidłowo pierwsze słowa powinny się pojawić do drugiego roku życia dziecka, a proste zwroty do trzeciego) przyjmuje się, że dziecko ma autyzm wysokofunkcjonujący.

Mimo braku opóźnienia w rozwoju mowy, mowa może być słabo modulowana pod względem prozodycznym, może mieć nieprawidłowe tempo (np. za szybka), płynność (np. urywana) lub głośność. Mowa może również wydawać się niespójna z powodu jednostronnego, egocentrycznego sposobu prowadzenia rozmowy (np. prowadzenia monologów na ograniczony, absorbujący dziecko temat). Dzieci z ZA mogą wydawać się gadatliwe - mogą nieprzerwanie opowiadać o ulubionym przedmiocie nieuwzględniając zainteresowania i niezauważając znużenia słuchacza tematem.

Osoby z ZA mogą z opóźnieniem nabywać umiejętności motoryczne wymagające koordynacji ruchowej, takie jak jazda na rowerze, łapanie piłki czy odkręcanie słoików. Mogą

poruszać się w sposób nietypowy i nieskoordynowany, przybierać dziwne postawy i przejawiać deficyty w obrębie umiejętności wzrokowo-przestrzennych.

O zespole Aspergera napisano szereg książek, również w języku polskim (i opracowano szereg narzędzi pomocnych w procesie diagnostycznym, wystandaryzowanych niestety jedynie w języku angielskim), m.in. „Zespół Aspergera” Tonego Attwoda czy „Zespół Aspergera - Inny mózg. Inny umysł” Agnieszki Rynkiewicz. Tych wszystkich, którzy pracują z dziećmi z zespołem Aspergera lub z autyzmem wysokofunkcjonującym, jak i rodziców borykających się z problemami związanymi z zachowaniem dzieci z ZA na co dzień zachęcam do ich lektury.

Poniżej znajdują się objawy charakterystyczne dla ZA zebrane przez sześć grup klinicystów. Tabela została przetłumaczona z języka angielskiego z książki „*Handbook of autism and pervasive developmental disorders*”, F Volkmar, R Paul, A Klin, D Cohen.

Porównanie sześciu kryteriów klinicznych definiujących zespół Aspergera

Objawy	Asperger (1944, 1979)	Wing (1981)	Gillberg & Gillberg (1989)	Tantam	Szatmari et al. (1989)	DSM-IV (1994)
Interakcje społeczne						
Zaburzenia komunikacji niewerbalnej	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak
Ograniczona empatia	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak
Nierozwijanie relacji przyjaźni	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak
Język i komunikacja						
Słaba prozodia i rozumienie i interpretowanie wypowiedzi	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Brak info.
Język idiosynkratyczny	Tak	Tak	Brak info.	Brak info.	Tak	Brak info.
Uboga zabawa wyobraźniowa	Tak	Tak	Brak info.	Brak info.	Brak info.	Brak info.
Absorbujące zainteresowania	Tak	Tak	Tak	Tak	Brak info.	Często
Niezgrabność ruchowa	Tak	Tak	Tak	Tak	Brak info.	Często
Początek objawów (0-3 lata)						
Opóźnienie/nieprawidłowości mowy	Nie	Może wystąpić	Może wystąpić	Brak info.	Brak info.	Nie
Opóźnienia rozwoju poznawczego	Nie	Może wystąpić	Brak info.	Brak info.	Brak info.	Nie
Opóźnienia rozwoju motorycznego	Tak	Czasem	Brak info.	Brak info.	Brak info.	Może wystąpić
Wykluczenie autyzmu	Tak	Nie	Nie	Nie	Tak	Tak
Niepelnosprawność intelektualna	Nie	Może wystąpić	Brak info.	Brak info.	Brak info.	Brak info.

* Objawy wytłuszczone muszą wystąpić obligatoryjnie w celu stwierdzenia zespołu.

W 1989 r. Christopher Gillberg sformułował kryteria dla zespołu Aspergera, które zaczęły być stosowane przez klinicystów na całym świecie. Obejmowały:

- zaburzenia w obrębie interakcji społecznych, w tym brak chęci lub nieumiejętność nawiązywania interakcji rówieśniczych, nierozumienie sygnałów społecznych, nieadekwatne zachowania pod względem jakości społecznej i emocjonalnej,
- absorbujące ograniczone zainteresowania,
- zrytualizowane zachowania narzucane sobie i/lub innym,
- zaburzenia mowy i języka, w tym nieprawidłowa prozodia, opóźniony rozwój mowy, formalny, pedantyczny język, nierozumienie metafor, ironii,
- zaburzenia komunikacji niewerbalnej, w tym ograniczona gestykulacja, mimika, mowa ciała oraz dziwne używanie spojrzenia,
- niezdarność ruchowa.